

Hvorfor modernisere Oskar Braatens klassiker fra 1911?

Samtale med regissør Runar Hodne og dramaturg Marianne Sævig

Runar: - For oss handler ikke denne forestillingen om å lage en historisk folkelivsskildring. Vi spør heller: Hva skjer når tryggheten vi tar for gitt gradvis forsvinner?

Marianne: - Akkurat. Milja mangler familie, sted å bo, økonomisk trygghet og stabil jobb – og sammen med Julius er hun for ung og umoden til å bære ansvaret det er å bli forelder.

Runar: - Braatens fortelling fra 1911 er sjokkerende aktuell. Vi har plassert historien i en nær fremtid, en dystopi. Samfunnet vi skildrer minner mye om dagens USA, der man må ha penger for å få grunnleggende helsehjelp. Og vi ser også hvordan kvinners rettigheter på verdensbasis er regressive – de skrenkes stadig inn.

Marianne: - Når vi ser hvordan velferd og sosiale goder diskuteres politisk også her hjemme, er det ikke vanskelig å forestille seg et samfunn der mennesker blir stående helt alene.

Runar: - Det klassiske ordtaket "It takes a village to raise a child" ligger som et bakteppe for regikonseptet. Men hva skjer når landsbyen forsvinner? I en nyliberal tidsalder, der mennesker blir sine egne arbeidsgivere uten rettigheter, der "endringsvillig" og "omstillingsparat" er idealer – da svekkes fellesskapet, og individet står alene.

Marianne: - Samtidig er vi relasjonelle vesener. Vi blir ikke født som individer, men som medmennesker. Når fellesskap erstattes av marked og prestasjon, oppstår det eksistensielle spørsmålet: Hva er min verdi som menneske? Og hva skjer med mennesker hvis fellesskapet forvitrer?

Runar: - Når fremtidshåpet forsvinner, vokser desperasjonen. Det paradoksale er at når livet oppleves som meningsløst, kan det føles meningsfullt å ødelegge enda mer: å straffe seg selv og andre.

Marianne: - Tilsynslegen tydeliggjør dette paradokset: hun representerer et korrupt system som på overflaten fremstår som vennlig hjelp, men som i realiteten utnytter sårbare mennesker. Hun begrunner det med at barnet får en bedre fremtid, men drives av grådighet. Dette står i stor kontrast til Lovisa, som gir uten å få noe tilbake.

Runar: - Historien peker også mot en framtid der kvinners kropp og reproduksjon i enda større grad blir en handelsvare. Og der adoptivforeldre overbeviser seg selv om at de gjør en god gjerning, selv når systemet bygger på utnyttelse.

Marianne: - Vår versjon av UNGEN er ikke en realistisk dokumentar. Det er en fiktiv, fortettet virkelighet, og en påminnelse om at fellesskap, solidaritet og sosial trygghet ikke skal tas for gitt. Disse verdiene må beskyttes og kjempes for – hvis ikke risikerer vi å havne i 1911 igjen.